

DEĞERLER EĞİTİMİ

TEMEL KAVRAMLAR.....	2
DEĞER NEDİR?.....	2
UNESCO'YA GÖRE 12 EVRENSEL DEĞER	10
DEĞER EĞİTİMİNDE ÖĞRETMENİN ROLÜ	26
DEĞERLER EĞİTİMİNDE KOMİSYONLAR, GÖREVLER VE SORUMLULUKLAR	31
SINIF REHBER ÖĞRETMENLERİNİN GÖREV VE SORUMLULUKLARI	33

TEMEL KAVRAMLAR

DEĞER NEDİR?

- . Toplumun varlığını sağlayan büyük çoğunluk tarafından benimsenmiş ortak davranış biçimlerini oluşturan, kaynağını eğitim, sosyal, ekonomik, psikolojik, dini, ahlaki sistemlerden alan bir davranış tarzıdır.

Değerlerin Özellikleri

- . Toplumun çoğunluğunca benimsenmiştir.
- . Davranışların, insanların ve olayların seçiminde ya da değişiminde etkili olan standartlardır.
- . Kuşaktan kuşağa aktarılır.
- . Toplumdan topluma ve aynı toplumda zamanla değişir.
- . Bireylerin amaçlarına ulaşmada etkili olan davranış biçimleriyle ilişkilidirler.
- . Aile, din gibi kurumlar güçlerini değerlerden alırlar.
- . Davranışları yönlendirici bir etkiye sahiptirler.
- . Taşıdıkları öneme göre kendi aralarında sıralanırlar.
- . Eylemlerin ve durumların üzerindedir.
- . Değerler, duygularla harmanlanmış inançlardır.
- . Bireylerin amaçları ve amaca ulaşmada etkili olan davranış örüntüleriyle ilişkilidir.
- . Özgül davranış ve durumların ötesindedirler.
- . Bireylerin, olayların ve eylemlerin değişimini ve seçimini yönlendirirler.
- . Sahip oldukları öneme göre de hiyerarşik bir yapıdadırlar.

Değerlerin Amaçları

- . Toplumun sahip olduğu değerleri pekiştirmek
- . Topluma sağlam/iyi karakterli bireyler kazandırmak
- . Öğrencilerin gelişimsel düzeylerine uygun değerleri öğrenmelerini sağlamak
- . Öğrencilerin öğrendikleri değerleri yaşamlarına yansıtma olanağı sağlamak
- . Değerlerin aile ve çevre ile pekiştirilmesine olanağı sağlamak

Değerlerin Temel İşlevleri

- . Sosyal denetim ve baskı aracıdır.
- . Onaylanmayan davranışların engellenmesinde etkilidir.
- . Utanma ve suçluluk duygularının anlaşılabilmesine katkı sağlar.
- . Bireylerin sosyal statülerini saptama araçlarındandır.
- . İdeal düşünme, doğru davranma yollarını gösterir.
- . İnsanların hareket ve düşüncelerini en iyi hangi yolla gösterebileceklerini kavramalarına yardımcı olur.
- . Rollerin seçilmesine ve gerçekleştirilmesine kılavuzluk eder.
- . Dayanışma aracıdır.
- . Kişilerin dikkatini yararlı ve önemli olarak görülen maddi kültür nesnelere yoğunlaştırır.

Sosyal Onay

- . Değerlerin ortaya çıkmasında en önemli unsur sosyal onay kavramıdır. Çünkü onaylanan davranış ilerleyen zamanlarda değere dönüşür ve bir süre sonra toplumsal yaşamda yerleşmeye başlar. Değişen koşullarla birlikte zaman içinde değerler de değişebilir. Değerlerin durağan değildir ve iki farklı toplumda kültürel , sosyoekonomik değişkenlere bağlı olarak farklı değer yargıları ortaya çıkabilir.

Değerlerin Sınıflandırılması

Rokeach'e Göre Değerler:

Nelson'a Göre Değerler:

Spranger'a Göre Değerler:

Kişinin yaşam tarzının, onun kişiliğinin temelini oluşturduğunu ve bu yaşam biçiminin, belirli değerler aracılığıyla bazı şeylere yönelme eğilimini ortaya koyduğunu savunan araştırmacıdır.

Lenski & Lenski'ye Göre Değerler:

LENSKİ & LENSKİ

Pragmatik Değerler

- Hem bireyin hem grubun yararlarını gözeten değerler.

Örnek: Güven, çalışkanlık, başkasına zarar vermeme...

İdeal Değerler

- Yaşamda uygulanma olasılığı düşük, daha çok hayali beklentilere dayalı değerler

Örnek: Herkesi sevmek, tüm insanlığı kucaklamak...

Schwartz'a Göre Değerler:

Evrensel Değerler:

Kişisel Değerler: İdealleri, kavramları ve bireyin yaşamında önem verdiği öğeleri anlatmaktadır.

Örnek: Başarı, nezaket, dürüstlük...

Toplumsal Değerler: Bir toplumun yaşam biçimini şekillendiren, toplumsal düzeni etkileyen ve toplumun yapısına yön veren temel ölçütlerdir.

Örnek: Aile, din, gelenek-görenekler...

UNESCO'YA GÖRE 12 EVRENSEL DEĞER

Çocukların ve genç yetişkinlerin temel kişisel ve sosyal değerleri öğrenerek geliştirmelerini desteklemek amacıyla başlatılan Yaşayan Değerler Eğitimi Programı, 1995 yılında BM'nin 50. yıl dönümünde ortaya konulan ve kabul edilen 12 evrensel değeri temel alır. Bu değerler şunlardır:

- . Sevgi
- . Barış
- . İşbirliği
- . Yardımlaşma
- . Hoşgörü
- . Saygı
- . Sorumluluk
- . Sadelik
- . Mutluluk
- . Özgürlük
- . Alçakgönüllülük
- . Dürüstlük

Değer Öğretimi Yaklaşımları

- . Değerlerin gizil (örtük) öğretimi
- . Değerlerin Doğrudan Öğretimi (Aktarma-Telkin)
- . Değer Açıklama (Belirginleştirme)
- . Değer Analizi
- . Kohlberg'in Adil Topluluk Okulları (Bütüncül Yaklaşım/Ahlaki Muhakeme)
- . Eylem (Davranış/Yaparak Yaşayarak) Öğrenme
- . Karakter Eğitimi
- . Gözlem Yoluyla Öğrenme
- . Hizmet Ederek Öğrenme

Değerlerin Gizil (Örtük) Öğretimi

- . Resmi program gerçekleşirken, kendiliğinden, etkileşim, taklit, model alma gibi süreçlerle okul iklimi ve öğretmen tutumundan kaynaklanan yan, informal ve gizil öğrenmelerdir.
- . Öğrencilerin ancak küçük bir kısmı değerleri resmi programdan öğrenirler, asıl değerler eğitimi gizil programla verilmelidir.
- . Değer kazandırmanın bir ders veya konu olarak ele alınması gereksizdir.
- . Öğrenciler bu süreçte olumlu kazanımlar edindikleri gibi olumsuz kazanımlar da edinebilirler.
- . Öğretmen, öğrencilerinin demokratik bir toplumda etkin bir şekilde yer almalarını amaçlasa da, sınıfında baskıcı bir yaklaşım sergileyerek böyle bir ortam yaratırsa, örtük programın hedeflerinden ziyade kendi davranış, değer ve inanışlarını ön plana çıkarmış olur. Bu durumda, demokratik ve katılımcı bireyler yetiştirilmesi mümkün değildir.

Değerlerin Doğrudan Öğretimi (Aktarma-Telkin)

- . Değer ve ahlak eğitimi ders programlarının yan ürünü olarak değil, başlı başına bir konu olarak ele alınmalıdır.
- . Geleneksel olarak okullarda çokça kullanılır.
- . Öğretmen merkezlidir. Tümdengelimcidir.
- . Gösteri, alıştırma, tekrar yapma, anlatım, didaktik soru sorma gibi yöntemler ve şiirler, fabllar, masallar, özlü sözler, biyografiler, öyküler kullanılır.
- . Eğitimci, öğrencilerinin belirli değerleri benimsemelerini amaçlar ve bu değerlerin benimsenmesini destekleyecek öğretim deneyimleri tasarlar.
- . Öğretmen aktif, öğrenci pasiftir.
- . Öğrencilerin bireysel farklarını, değişik yaşam tecrübelerini yok sayması bakımından eleştirilir.

Telkin (Aşılama)

- . Değerler hem sosyal hem de kültürel açıdan kabul görmüş standart kurallar olarak görülür.
- . Öğrencinin, önceden belirlenmiş bir değer doğru ya da yanlış olup olmadığını sorgulaması veya bu konuda fikir üretmesi beklenmez; yalnızca değer anlamını kavrayarak ve ona dair örnekleri öğrenerek takdir etmesi amaçlanır.
- . Öğrencilerin kendilerine aktarılan/iletelen değerleri almaları temeline dayanır. Bu açıdan için bu davranışçı öğrenme kuramlarını temel alır.

Telkin Yaklaşımı Uygulama Basamakları	
1	Telkin edilecek değer belirlenmesi
2	Değer düzeylerinin belirlenmesi
3	Davranışsal amaçların belirlenmesi
4	Uygun yöntemlerin seçilmesi
5	Yöntemlerin uygulanması
6	Sonuçların değerlendirilmesi

Davranış Değiştirme

- . Davranışçı öğrenme yaklaşımının değerler eğitimi alanına yansımastır.
- . Edimsel koşullanmaya bağlı olarak bireyin davranışında değişim ortaya çıkarmayı amaçlar.
- . İstenen değerlere uygun davranış gerçekteştiğinde öğrenciler ödüllendirilerek değerleri benimsemeleri sağlanır.
- . Kurallara uyulup uyulmaması durumunda verilecek ödöl ve cezalar açıklanır.
- . Kurallar adil, kararlı, hızlı ve geri bildirim vererek uygulanabilirse etkili olur.
- . Dışsal ahlakı geliştirici olması, bu nedenle etkililiği ve kalıcılığının düşük olması bakımından eleştirilir.

Değer Açıklama (Belirginleştirme)

- . Hümanizmden (J. Dewey) etkilenmiş, Raths, Harmin ve Simon tarafından geliştirilmiştir.
- . Öğrencilerin duygu ve düşüncelerinin farkına varmalarını ve değerlerini belirlemelerini sağlamayı amaçlar.
- . Öğrenci hangi değere sahip olması gerektiğine kendisi karar verir.
- . Bir okul müdürünün öğretmenlerle yaptığı toplantıda, “Öğrencilere değer kazandırırken onları belli bir değere yönlendirmek yerine, kendi değerlerini oluşturabilecekleri fırsatlar sunulmalıdır.” şeklindeki ifadesi, değer açıklamaya bir örnek olarak gösterilebilir.

Değer Belirginleştirme Aşamaları

1. Seçme

Özgürce değer seçimi yapabilmeleri için çocuk cesaretlendirilir.

2. Ödüllendirme

Çocuğun yaptığı seçimle ilgili mutlu ve tatmin olması sağlanır.

3. Davranma

Çocuğun seçimiyle yaşamındaki değer arasında uyum olması, tutarlı davranması, seçimine uygun hareket etmesi sağlanır.

Değer Analizi

- . Öğrencilerin, karşılaştıkları değerler hakkında karar verirken bilimsel yöntemleri ve mantıklı düşünme süreçlerini kullanmalarını desteklemeyi hedefler.
- . Değerlerin belirlenmesi sürecinde eleştirel düşünme yeteneğinin kullanılmasını gerekli görür.
- . Zihinsel süreçlere, mantığa ve bilimsel araştırmalara odaklanır.
- . Değerlerle ilgili sorunlarla baş başa kalan öğrenci duygularını olaya dahil etmeden mantıklı karar almaya çalışır.

Kohlberg'in Adil Topluluk Okulları (Bütüncül Yaklaşım/Ahlaki Muhakeme/Ahlaki İkilem/Ahlaki Gelişim)

- . Öncüsü Kohlberg'dir.
- . Eleştirel düşünme ve muhakeme yapma becerisi üzerinde durur.
- . Adalet, eşitlik, duyarlı ve anlayışlı olma gibi değerlere odaklanır.
- . Öğrencilere verilen ahlaki ikilem içeren öykülerle öğrencilerin ahlaki yargılarını geliştirmek ve değerlerini ortaya çıkarmayı amaçlar.
- . Kohlberg, araştırmalarında farklı yaş gruplarındaki öğrencilerin aynı hikâyelere farklı değerlendirmelerde bulunduğunu ve öğrencilerin (aslında tüm bireylerin) ahlaki gelişim süreçlerinin üç ana düzeyde (gelenek öncesi, geleneksel ve gelenek ötesi düzey) ve altı basamakta toplandığını ortaya koymuştur.

Kohlberg'in Ahlaki Gelişim Dönemleri

Gelenek Öncesi Düzey

- İtaat ve Ceza Eğilimi
- Araçsal İlişkiler Eğilimi

Geleneksel Düzey

- İyi Çocuk Eğilimi
- Yasa ve Düzen Eğilimi

Gelenek Sonrası Düzey

- Sosyal Sözleşmeler Eğilimi
- Evrensel Ahlak İlkeleri Eğilimi

Gelenek Öncesi Düzey

- . Kurallar başkalarınca konur.
- . Birey, toplumda kabul gören ölçütlere göre hareket eder.
- . Ödül getiren davranış iyi, ceza getiren davranış kötüdür.

1. İtaat-Ceza Eğilimi

- . Otoriteye uyum, cezadan kaçma söz konusudur.
- . Konunu arka planı önemli değildir, önemli olan otoriteye göre iyi-kötü tanımıdır.
- . Birey, otoritenin bulunmadığı bir ortamda yasak veya yanlış kabul edilen bir davranışı sergilemekte sakınca görmezken, otorite mevcut olduğunda onun belirlediği kurallara uygun şekilde davranır.
- . Bireyin ahlak anlayışı korkuya dayalıdır.
 - Arkadaşlarıyla alkol aldıktan sonra araç kullanmaya hazırlanan birinin, arkadaşlarının trafiğe çıkmaması yönündeki uyarılarına karşılık, “Endişelenmeyin, trafik kontrolünün olmadığı bir yol biliyorum, oradan gideceğim.” demesi, bu kişinin itaat ve ceza eğilimi evresine uygun davrandığını ifade eder.
 - Bir lise öğrencisinin okul müdürünü görünce kıyafetine çeki düzen vermesi, müdür gittiğinde kıyafetini eski haline getirmesi

2. Araçsal İlişkiler Eğilimi (Saf Çıkarıcılık)

- . Birey, kurallara kendi çıkarına uygun olduğu sürece uyar.
- . Birey, kendi çıkar ve ihtiyaçlarını karşılamak için hareket eder.
- . Bireye göre doğru olan, eşit bir alışveriştir.
- . Hangi davranış ihtiyacı karşılıyor, ödül getiriyor, bir işe yarıyorsa doğru, odur.
 - Bir kişinin, daha önce kendisinden borç alıp geri ödemeyen bir arkadaşından, ihtiyacı olmamasına rağmen para alarak geri vermemesi ve bu davranışının gerekçesi sorulduğunda “O beni kandırmıştı, şimdi ben de onu kandırdım. Artık eşitiz.” şeklinde açıklama yapması, karşılıklılık ilkesi doğrultusunda yanlış bir ahlaki yaklaşımı yansıtır.
 - Kayınpederi vefat ettiğinde ondan kalacak mirası düşünerek bir damadın, kayınpederinin her türlü bakım, hastane vs. ihtiyacıyla ilgilenmesi

Geleneksel Düzey

- . Birey, kuralların gerekli olduğunu düşünür ve kuralları sorgulamaz.
- . Kendi çıkarlarının yanı sıra başkalarının ihtiyaçlarını da önemsemeye başlayan birey, grup veya toplumun faydası için kendi çıkarlarından vazgeçebilir (Benmerkezci düşünce, yerini empati temelli düşünceye bırakır).
- . Ahlaki gelişim açısından sosyal baskı yoğun olarak hissedilir.
- . Toplum düzenine önem atfedilir, davranışlarda toplumsal düzen dikkate alınır.

3. İyi Çocuk Eğilimi (Kişilerarası Uyum)

- . Temel motivasyon, başkalarını memnun etmek, başkaları tarafından beğenilmektir.
- . Ahlaki yargılarda başka insanların düşünceleri önemsenir.
- . Birey empati yaparak diğer insanların beklentilerine uygun davranışlar sergiler.
- . Döneme, iyi insan olarak görülme kaygısı hakimdir.
- . Birey, yakınlarının ve tanıdıklarının beklentilerini gerçekleştirmeye özen gösterir.
 - ›Her gün toplu taşıma ile okula giden bir öğrencinin, karşılaştığı yaşlı bireylere, onların ayakta yolculuk yaparken daha çok zorlanacağını düşündüğü için değil, çevresindekilerin kendisini takdir etmesi amacıyla yer vermesi.
 - ›Müdür tarafından beğenilmek için bir çalışanın işe mesai saatinden çok daha erken gelmesi

4. Yasa ve Düzen Eğilimi

- . Bu evrede birey, otoriteye ve toplumsal düzene uygun davranır.
- . Bireyin en önemli sorumluluğu ve temel gereksinimi, toplumsal düzeni koruyarak toplumun veya grubun refahına katkı sağlayacak şekilde davranmaktır. Yasalar ise toplumsal düzenin devamlılığını sağladığı sürece desteklenir ve korunur.
- . Doğru davranış, bireyin topluma, bireylere, kurumlara katkı sunmasını sağlayan davranıştır.
- . Birey kurallara, toplumsal sistemin ve düzenin koruduğu gerekçesiyle uyar.
- . Döneme, “Herkes görevini gereği gibi yapmazsa düzen bozulur.” düşüncesi hâkimdir.
- . Yasaların gerekçeleri, gereklilikleri, altında yatan nedenler sorgulanmaz.
 - › Bir okul müdürünün okulu, hiçbir esnekliğe meydan vermeden, mevzuatta ne yazıyorsa ona göre yönetmesi, mevzuatı tüm diğer değer ve ilkelere üstünde tutması
 - › Açlık nedeniyle bir fırından bir simit çalan bir çocuğun eylemini, diğer hırsızlık türleriyle aynı düzeyde değerlendirerek, hırsızlık suçu kapsamında çocuğa yasal işlem uygulamak.

Gelenek Sonrası Düzey

- . Birey, kendine özgü bir değer sistemi geliştirir.
- . Birey, toplumdan ve otoriteden bağımsızdır.
- . Evrensel insan hakları ve özgürlüklere uygun davranışlar görülür.
- . Birey, toplumunun ötesine geçmiş, evrensel değerleri referans almaya başlamıştır.

5. Sosyal Sözleşmeler Eğilimi

- . Bu evrede birey, toplumun algısının üstünde bir bakış açısına sahiptir.
- . Birey insanların farklı değer ve düşüncelere sahip olduğunu bili, kabul eder ve buna saygı duyar.
- . Bireye göre yasalar ve değerler görecelidir.
- . Yasaların gerektiğinde demokratik yollarla değiştirilebileceğine inanılır.
- . Döneme, “Biz kurallar için değil, kurallar bizim için vardır.” düşüncesi hakimdir.
- . Kohlberg’e göre insanların ancak %25’i bu evreye kadar gelebilmektedir.
 - › Bir bireyin mevcut yasaların toplumsal cinsiyet eşitliğini yeterli düzeyde güvence altına almadığı gerekçesiyle ilgili yasaların değiştirilmesi için kampanya düzenlemesi
 - › Bir kişinin, açlık nedeniyle simit çalan birinin hapse gönderilmesine karşı çıkarak, bu durumun yalnızca o bireyin değil, toplumsal bir sorumluluk olduğunu vurgulaması ve işlenen suçun koşulları göz önünde bulundurularak yasal sürecin bu kişinin lehine işlemesi gerektiğini savunması.

6. Evrensel Ahlak İlkeleri Eğilimi

- . Bu evrede birey, kendi seçtiği ahlak ilkelerini takip eder.
- . Bu evredeki birine göre; dil, din, ırk, cinsiyet fark etmeksizin bütün insanlar eşittir.
- . Bireyin ahlak anlayışı; temel insan hakları, adalet ve eşitlik gibi evrensel değerlere dayanır.
- . Bireye göre, evrensel değerlere aykırılık gösteren yasalara uyulmamalıdır.
- . Evrensel değerler, ahlaki kuralların temel dayanağıdır.
- . Davranışlar yasalara göre değil, vicdani değerlere göre belirlenir.
- . Kohlberg'e göre çok az sayıda insan bu düzeye erişebilir.
 - › Bir bireyin, hangi suçu işlemiş olursa olsun hiç kimsenin yaşama hakkının elinden alınamayacağını düşünerek, idam cezasına karşı çıkması
 - › Bazı düşünürlerin, yaşadıkları dönemde anlayamayacak ve muhtemelen cezalandırılmalarına neden olacak, ancak gelecekteki nesillere özgürlük, refah ve mutluluk sağlayacak fikirler öne sürmeleri.

Eylem (Davranış/Yaparak Yaşayarak) Öğrenme

- . Öğrencilerin değerleri yaparak yaşayarak öğrenmeleri esasına dayanır.
- . Yaparak yaşayarak öğrenmeye olanak tanıyacak sosyal etkinliklere odaklanır.

Karakter Öğretimi

- . Öğrencilere, örtük veya resmi programlar üzerinden temel değerleri benimsetmek, sorumluluk bilinci geliştirmelerine katkıda bulunmak ve öğrendiklerini uygulamaya koymalarına destek olmaktır.
- . Tüm okul çalışanları sorumlulukları paylaşmalı, aynı temel değerlere bağlı olmalıdır.
- . Okul, bir öğrenme ve ahlak topluluğu olmalıdır.

Gözlem Yoluyla Öğrenme

- . Öğrencilerin, kendileri açısından önemli bir kişinin olumlu özelliklerini inceleyip bu özellikleri kendi değerleriyle karşılaştırarak yeni değerler edinmelerini esas alır.

Hizmet Ederek Öğrenme

- . Öğrencilerin topluma uyum sağlamalarını, toplumsal sorunlara karşı daha hassas hale gelmelerini ve bu sorunlara çözüm yolları aramalarını teşvik etmek amacıyla, toplumun farklı alanlarında hizmet ederek değer kazanmalarını destekleyen bir yaklaşımdır.

DEĞER EĞİTİMİNDE ÖĞRETMENİN ROLÜ

Değerlerin öğretimi sürecinde öğretmen;

- . Öğrenciler ve program için rol model olmalıdır.
- . Öğrencilerin değerleri öğrenmelerine ve uygulamalarına yardımcı olmalıdır.
- . Okuldaki ahlak ve karakter eğitiminin boyutlarıyla ilgili öğrencileri bilgilendirmelidir.
- . Öğrencilerle birlikte kutlama, iletişim ağlarına katılım, grup etkileşimi, sorumluluk alma süreçlerine dahil olmalıdır.
- . Öz denetime, öğrenmeye, geribildirime açık olmalıdır.
- . İyi bir dinleyici olmalıdır.
- . Değerlerin öğretimi için uygun çalışma ortamı oluşturulmasına katkı sunmalıdır.
- . Okulun değerlerini öğrencilerle paylaşmalı, kural ve işleyişi onlara açıklamalıdır.

Felsefi Akımlarda Değer Eğitimi

İdealizm (Platon)

- . Bireyin sahip olduğu değerleri çok yüksek görür ve bu değerlerin daha da yükselebilmesi için eğitime ihtiyaç olduğunu savunur.
- . Güzellik ve iyilik gibi değerler yalnızca insanla ilişkilendirilmemeli, evrenin bir parçası olarak görülmelidir.
- . Eğitim sistemi değişmez evrensel prensiplere göre şekillendirilmelidir.
- . Öğrenciler, olumlu ve olumsuz davranışları değerlendirirken kendilerini değerlerin bir parçası olarak kabul etmeli ve bu perspektifle karar almalıdır. Bu kararlar, toplumun ve evrenin değerler sistemine ters düşmemelidir.

Realizm (Aristo)

- . Değerler bireyden ve bireyin değerlendirmelerinden bağımsız olarak vardır.
- . Değerler nesnel bir dünya düzeninin parçası olarak vardır.
- . Akıl tüm insanlarda ortak olduğundan bireyin ulaşacağı genel geçer ahlaki ilkeler ve değerler de ortaktır.
- . İnsan değerleri akıl yoluyla keşfeder

Natüralizm (Rousseau)

- . Değerler bireyin çevreyle ilişkilerinden ortaya çıkar.
- . İnsanın hayattaki temel hedefi mutluluk olduğuna göre, mutluluğuna engel teşkil eden korkulardan, endişelerden ve yanlış inanışlardan, bilimin sağladığı bilgiler ışığında kurtulması gerekmektedir.
- . Natüralizmin önde gelen isimlerinden Rousseau, değerler konusunda yapaylıktan arınmış bir doğal insan anlayışını benimser ve bu anlayıştan yola çıkarak doğal ahlak ile doğal eğitimi savunur.
- . Rousseau'ya göre kültür ve medeniyetteki ilerleme ahlaki saflığı bozar.

Pragmatizm (Dewey)

- . Mutlak ve değişmeyen hiçbir değer yoktur. Toplum ile birey arasındaki ilişkiden subjektif özellik taşıyan değerlerin doğduğunu ve faydalı olan değerlerin ahlaki olduğunu savunur.
- . Değerlerle ilgili rölativist (göreceli) bir anlayış ortaya koyar.
- . Değer anlayışı açısından idealizme karşı bir duruş sergiler. Pragmatizme göre değerler, bireyseldir ve kişinin çevresinde gerçekleşen olaylara ve durumlara verdiği tepkiler sonucunda şekillenir.
- . Gelenek ve göreneklerin değerlere etkisini reddeder.

Varoluşçuluk

- . “Var oluş özden önce gelir.” düşüncesine dayanır.
- . Değerler bireyin kendi tercihleriyle şekillenir.
- . Birey özgürleşmeli ve özgür iradesiyle yaptığı tercihleri önemli görmelidir.
- . Değerleri bireyin seçme özgürlüğüünün sonucu olarak ele alır.

Kök Değer	İlgili Tutum ve Davranışlar
Sevgi	Merhamet, aile birliğine önem verme, güven, fedakarlık, vefa...
Saygı	Alçakgönüllülük, empati, başkalarına değer verme, başkalarının durumunu gözetme...
Adalet	Eşit muamele, adil davranma, paylaşım...
Yardımseverlik	İşbirliği, cömertlik, misafirperverlik, paylaşım...
Özdenetim	Özgüven, davranışlarını kontrol etme, özeleştiri...
Sorumluluk	Sorumlu davranma, sözünde durma, tutarlılık, güvenilirlik...
Eşitlik	Bireylerin herhangi bir ayrıcalıktan faydalanmaması...
Vatanseverlik	Çalışkanlık, kural ve yasalara uyma, sadakat, dayanışma, tarihsel, kültürel, doğal mirasa sahip çıkma...
Dürüstlük	Açıklık, anlaşılabilirlik, doğru sözlü olma...
Dostluk	Özgecilik, sadakat, vefa, yardımlaşma...

8 Anahtar Yetkinlik

Dijital yeterlik

Öğrenmeyi öğrenme

Anadilde iletişim

Yabancı dillerde iletişim

Sosyal ve kamusal yeterlikler

Kültürel farkındalık ve ifade

İnisiyatif alma ve girişimcilik algısı

Matematik ve bilim/teknoloji yeterliği

DEĞERLER EĞİTİMİNDE KOMİSYONLAR, GÖREVLER VE SORUMLULUKLAR

Değerler Eğitimi İlçe Komisyonu Görev ve Sorumlulukları

- İlçe yürütme kurulunun belirlediği plana uygun olarak, ilçede değerler eğitimi çalışmalarını düzenler, uygular, takip eder ve koordine eder. Ayrıca, ilgili kurumlar ile okullar arasında iş birliği ve uyumu sağlar.
- Değerler eğitimiyle ilgili; öğrenci, sınıf, okul, ilçe bazında çalışmaları izler, rehberlik eder, değerlendirir, sonuçlarını rapor halinde İlçe Yürütme Kuruluna bildirir.
- İlçede bir İnceleme Komisyonu kurar. Komisyon, yazılı ve görsel kaynakların yanı sıra, kullanımı uygun görülen diğer doküman ve materyalleri değerlendirerek, bunların ilçe genelinde uygulanmasını sağlar.
- Değerler eğitimi çalışmalarının ilçede sağlıklı yürütülmesi için gerekli tedbirleri alır, malzeme, materyal ve diğer kaynakları temin eder.
- İlçede gerçekleştirilecek değerler eğitimine yönelik etkinlikleri değerlendirir, uygun bulduğu takdirde onaylar ve süreci takip eder. Okullarda düzenlenen ve farklılık gösteren etkinlik örneklerinin, ilçe genelinde paylaşılmasını organize eder.

Değerler Eğitimi Okul Komisyonu Görev ve Sorumlulukları

- Okul Komisyonu; okul müdürü, müdür yardımcısı, biri koordinatör olmak üzere 3 öğretmen, okul rehber öğretmeni, okul aile birliği temsilcisi, okul öğrenci temsilcisinden oluşur.
- Okul komisyonu, ilçeden gelen talimatlara uygun şekilde yıllık çalışma planını hazırlar ve bu plan, okul müdürünün onayı alındıktan sonra uygulanır.
- Okul komisyonu okulda yürütülecek “Değerler Eğitimi” çalışmaları ile ilgili olarak öğretmen, öğrenci ve velileri bilgilendirir.
- Okul komisyonu okul içerisinde ve dışında yürütülecek çalışmaları; “Okulun Tamamına Yönelik Etkinlikler, Sınıf İçi Etkinlikler ve Aileye Yönelik Etkinlikler” olmak üzere üç ana başlıkta planlar.

Okul Müdürünün Görev ve Sorumlulukları

- . Eğitim lideri olarak okuldaki değerler eğitimi çalışmalarını; 2010/53 sayılı genelge, ilçeden gönderilen talimatlar ile okul yıllık çalışma planına uygun olarak, kendi başkanlığında Okul Komisyonu ile birlikte yürütür.
- . Okul, hem iç paydaşları (yönetici, öğretmen, öğrenci ve diğer personel) hem de dış paydaşları (Okul Aile Birliği, veliler, sivil toplum kuruluşları, üniversiteler, resmi ve özel kuruluşlar) ile iş birliği içerisinde çalışır. Değerler Eğitiminin okul genelinde sorunsuz bir şekilde uygulanabilmesi için uyumun ve ahengin sağlanmasına özen gösterilir. Ayrıca, görev ve sorumlulukların dağıtımında hoşnutsuzluk ya da huzursuzluk oluşmaması adına, öğretmen görevlendirmelerinde dikkatli bir yaklaşım benimsenir.
- . Değerler Eğitimi çalışmalarının her düzeydeki ihtiyaçlarını tespit eder ve bu tespitler çerçevesinde gerekli desteği sağlar.
- . “Değerler Eğitimi” çalışmalarının; sosyal, kültürel ve sportif faaliyetler ile desteklenmesinde rol alır.
- . Belirli gün ve haftalara ilişkin gezi ve incelemelerin, Sosyal Etkinlikler Yönetmeliği çerçevesinde Değerler Eğitimi çalışmalarında yer almasını sağlar.

SINIF REHBER ÖĞRETMENLERİNİN GÖREV VE SORUMLULUKLARI

- . Ayın değeri ve o değerle ilgili etkinliklerden sorumlu sınıf rehber öğretmen/öğretmenleri faaliyetin bitimini takiben hazırlayacağı raporu okul komisyonuna teslim eder.
- . Sınıf rehber öğretmenleri, değerler eğitimi yıllık çalışma planı doğrultusunda sınıflar bazında uygulanan etkinlikler ile ilgili olarak her dönem sonu okul komisyonuna rapor verirler.
- . Ayın değerine göre sınıf panosunu öğrenciler ile birlikte hazırlar. Gerektiğinde aynı sınıfta derse giren diğer branş öğretmenlerinin de katılımını sağlar.
- . Sınıf içi etkinlikler için gerekli malzeme ve materyalleri temin eder, özgün materyaller geliştirir ve bunların okul etkinliklerinde de kullanılmasını sağlar. Ayrıca, sınıfının sorumlu olduğu değerle ilgili tüm çalışmaların öğrencilerle birlikte yürütülmesini koordine eder.
- . Değerler eğitimiyle ilgili olarak aile bilgilendirme çalışmalarını yürütür ve okul faaliyetlerine ailelerin katılımını sağlar.
- . Yürüttüğü değerler eğitimi etkinliklerini analiz eder ve gerektiğinde okul komisyonuna öneriler sunarak rapor haline getirir. Uygun bulduğu görsel materyalleri (film, fotoğraf, slayt vb.) seçer, gerektiğinde okul inceleme komisyonunun onayından geçirerek çoğaltır ve bu materyallerin sınıfta ve okul genelinde kullanılmasını sağlar.

Ailenin Görev ve Sorumlulukları

- . Okul ve sınıf etkinliklerinde görev alır.
- . Materyal temininde destek olur.
- . Okulda düzenlenen kermes, piknik, konferans, panel vb. etkinliklere katılır ve yardımcı olur.